

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, —1. —2.na
PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol, Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 2.
A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltau i oïren

Barretjada

N'haurem de donar una an ets anticlericals de *El Ideal*, *Obrer Balear*, *In-Justícia*, *s'Animalot pudent* i altres marxandos per l'estil pe'sa poca bonada que feren s'altra setmana. S'ho tenen ben guanyat que los barretjin i de casta granada perque porien anar drets i fer obres de cristians, preparantse per anar an el cel, i son tan carabassencs que s'encapirronen en fer es mossatge per l'infern, servint En Barrufet, que no té més que's foc etern per pagarlos sa feyna que li fan. ¡Mirau si hu sou toxarrut! ¡Deu les do una micoyinoya de seny! ¡Amèn!

I

¡Ja hu es poc ver!

S'Obrer Balear dissapte passat, insistint en condemnar tota acció militar d'Espanya an el Marroc, diu qu'ells, es socialistes, «treballaràn per abolir s'art de matar».—I ¿quant serà axò, germanets? Perque fins al present, «treballau» per «exercir», no per «abolir», «s'art de matar» en casi totes ses vagues que moveu, aont casi sempre soleu «matar» o malferir qualche «obrer», i devegades querns i devegades dotzenes d'obers que no volen fer vaga perque s'estimen més fer feyna per dur pa a sa dona i an ets infants. Sí, voltros an aqueys obrers les soleu vestir ab guinavetes, ab garrots, ab pedres, ab pistoles, ab revolvers, i si les poreu enviar a l'altre mon, les hi enviau ab tota tranquilidat de conciencia, o les mal feriu axí com poreu. Axí «treballau» voltros per «abolir s'art de matar». ¡Qui no vos conec, erbetes! ¡Ja vos poren creure poc! ¡Ell no deys ver casi may!

II

En Pauetxo Iglesias no hu entén axí

Mos conten ets escriguedoretjos de s'Obrer Balear que's «proletaris», es pobres, «lluyten per implantar es règim colectivista», aont «transformada sa propietat de individual o privada en social o comú, no hi haurá esplotats ni esplotadors».—Idò En Pauet Iglesias e-hu entén d'un altra manera: ell a l'Escorial té unes quantes cases, que primer no tenia, i no les té p'el comú, pe'sa colectivitat socialista, sino just per ell; i fins s'ha apropiades un parey de pelleringades des carrer, qu'es des poble, des Municipi; i les ha tancades ab unes barreres per que negú més qu'ell e-hi puga entrar. Axí transforma ell sa propietat «de individual» «en social». Lluay de fer de tots lo qu'es seu, se fa seu lo qu'es de tots; i, per que ets

altres no se'n puguen servir, e-hu tanca ab unes barreres. I axò es caporal, es capitá des socialistes de tot Espanya. I si es caporal fa axò ¿que farien ets altres? Seria gustós que an es meteys escriguedoretjos de s'Obrer Balear e-hi anás qualcú per que lo qu'ells tenen propi, e-hu donassen an el comú, a sa colectivitat socialista. Un llamp forcat donarien ells! ¡Quins belitres, Deu meu!

III

Mentides a tarfollons sobre sa Setmana trágica.

Es paperot *El Ideal* posa dissapte passat un articletxo sobre sa *Setmana trágica*, ple de mentides, doys i bestieses. Basta dir que posa que tal revolució va esser una «furiosa envestida de s'hiena clerical» que «aborroná el mon ab sos seus bramuls de indomita fera». Idò sí, ara resulta que se *setmana trágica* la feren es clericals. «Qui va comensá, diu es paperot republicá «aquelles escenes de mort»? ¿«Es Poble? No. Foren es de dalt; es qui manaven». De manera que's qui anaven a cremar convents, esglèsies i hospicis i escoles, a robar i a profanar cadávers i que desparaven a capellans i frares, eren ses Autoritats, «es qui comandaven», es clericals; no eren es lerrouxistes, anarquistes i demás gent de forca qu'anaven a lloure aquells dies per Barcelona, es dexebles d'En Lerroux, que posaven en práctica ses llissons que tantes de vegades les havia donades En Lerroux! ¿No es ver que se necessita tenirne molta de frescura i molt poca d'alatxa per dir que's qui «comensaren aquelles escenes de mort» de sa *Setmana trágica*, feren «es qui comendaven»? ¿No es ver que se'n necessita poca d'alatxa i molta de frescura per anar a dir, com e-hu fa *El Ideal*, que's poble cremá's convents i ses esglèsies per venjar s'injusticia que diu que's Govern havia feta an es pobres de durlos-se'n a sa guerra de Melilla? ¿Quina culpa en tenien ses esglèsies i es convents, es frares, ses monjes ni es capellans de qu'embarcassen es reservistes cap a Melilla per anar a parar bales des moros? ¿Per que, idò, anaren es revolucionaris republicans a calar foc a convents i esglèsies, en lloc d'investir sa Capitania General i es Govern Civil de Barcelona? Ah! perque eren una trequelada de lladres, incendiarijs, assassins, bandetjats i criminals de sa pitjor especie, i sobre tot missatjes de Satanás, i veren que a sa Capitania General i an es Govern Civil s'hi camparien malament, mentres que, si anaven an es convents i esglèsies, trobarien gent indefensa, que no oposarien cap resistencia. Per axò aquella trequelada de tigres i lleoparts, d'assassins i de canalles, es floret de sa tropa lerrou-

xista, tota sa faramalla republicana de Barcelona, se tiraren demuet es convents, esglèsies, hospicis i escoles de frares i monjes, fenthi ses mil barbaritats, ses més vils canallades, es crims més aborronadors. Si, axò son ses glories des partit republicá: crims, incendis, robos, violacions i profanacions de cadávers, assassinats..... Axò feren, axò son es qui ara's diuen tan contraris de sa guerra, tan amics de sa pau! ¡Ah grans farsants! ¡a grans noninguns!

I seguex *El Ideal* dient barbaritats. ¿Sabeu an-e qui atribueix que, durant sa *setmana trágica* se cremassen tants de convents i esglèsies i se causassen perjuys per dotze milions i mitx de pessetes? Idò «a sa desmoralisació des soldats i de sa Guardia civil». Axí s'escriu s'historia. Va esser sa «desmoralisació», sa dolentia, sa perversitat des republicans que va fer aquells incendis i ocasioná aquells perjuys. Es soldats i sa Guardia civil les capturaren tot d'una que reberen ordes. ¿Per que no's donaren més prest tals ordes? No's pot dir encara; es massa prest. Ja hu dirá s'historia. Lo que sí porem dir ben fort i ben llamant que no's perdé p'En Maura ni p'En Lacierva, com tants i tants e-hu han dit, uns mentint descaradament, ets altres parlant per boca de ganxo, taxarrudíssimament.

També repetex *El Ideal* ses grosseres, ses estúpides calumnies de que capellans i frares i monjes desparaven contra's soldats durant sa *setmana trágica*. Axò s'ho inventaren ets anticlericals, pero no hu pogueren comprovar es grans poques-vergonyes.

Aont demostra sa seua ignorancia feresta es paperot republicá, es quant diu que's Govern d'En Maura posá pres es periodista madrileny Romeo perque va dir qu'era un desbarat anar a moure guerra a Melilla. ¡Com se veu que's qui ha escrit axò, no sap que's pesca ni que's metjenca! Si axò qu'ell diu fos ver, haurien posat pres dit Romeo sa primeria des juriol de 1909, qu'era quant se va moure aquella guerra. Ara bé, an En Romeo el posaren a sa presó devers mitján setembre de dit any; i le hi posaren precisament per un article que publicá escitant s'exércit a sublevarse contra's Govern, perque segons deya aquex Romeo es Govern volia privar s'exércit de sa gloria de prendre'l Gurugú ananthi tot dret i fent maig per llare i sacrificant moltes de vides d'espanyols i de moros, en lloc de prendre'l axí com el prengueren, que no costá casi gens de sanc. De manera qu'aquest Romeo sostenia que ets espanyols havien de prendre'l Gurugú fentse matar i matant moros a betzef, no axí com ehu va fer En Marina bax de ses ordes des Govern.

¿No es ver qu'es de lo més ridícul qu'ara mos surta un inimic de sa guerra i de s'escampar sanc humana, tot un republicanarro com *El Ideal*, i fassa s'elogi d'En Romeo, i el mos present com un héroe i una victima de sa tirania d'En Maura, i un defensor des bé de Espanya? ¡Quina banastrota que resulta es paperot republicá! Grossa es sa seua ignorancia; pero encara es més grossa sa seua dolentia i mala fe! ¡Deu n'hi do una micoyneva de conèxement! ¡Amèn!

IV

Sa repressió des crims de sa «setmana trágica».

Allá ont *El Ideal* n'acaramulla de mentides i d'arrieses es ab lo que diu de sa repressió que s'Autoritat va fer des crims i atentats d'aquella revolució. Repetex lo qu'han dit cent vegades tots es republicans i demás revolucionaris: qu'aquella represió va esser bárbara, cruel, feresta, seuvatje. Diu que foren preses 4000 persones, que ab quinze dies se sentenciaren 1000 causes, que's desterraren 500 persones sense que les imputassen cap crim.—De tot axò no hi ha cap paraula vera. ¿Aont se funden aque- xes claricies? Son totes a la babal'lana. Ses claricies que noltros ara donarem, son ses oficials, que's poren comprovar a ses metexes oficines aont obren ses causes. Ses actuacions judiciales contra es criminals de sa *setmana trágica*, comensaren dia 1 d'agost de 1909, i seguiren fins dia 21, d'octubre que's Conservadors dexaren es Poder, i continuaren bax des Govern lliberal fins dia 19 de matx de 1910. A sa primera columna d'aquexa taula, posam ses causes sentenciades a's temps des conservadors; i a sa segona columna [ses sentenciades a's temps des liberals; i a sa tercera es tota] d'unes i altres.

Penes imposades	Bax des Conservadors	Bax des Lliberals	Total
Penes de mort, excutades.	5	cap	5
Penas de mort, indultades i reduidas a reclusió perpetua.	cap	12	21
Reclusió perpetua.	23	24	47
Reclusió temporal.	3	15	18
Presó major.	2	11	13
Presó correccional.	1	38	39
Arrests.	48	37	85
Multes.	73	25	98
Absolucions.	227	357	584
Sobresseiments.	109	360	469
Inhibicions.	4	106	110
Rebel·lies.	185	29	214
Pendents de sentència.	cap	31	31
Total de processats	680	1045	1725

De manera qu'es completament fals i mentida que's posassen a sa presó 4000 persones, fals i mentida que ab quinze dies se sentenciassen mil causes. ¡Si de dia 1 d'agost fins a 21 d'octubre sols se'n sentenciaren

680! I de 21 d'octubre fins a 19 de matx, 1045! ¿Aont consta allò de ses 4000 persones preses i ses 1000 causes sentenciades ab 15 dies? En-lloc; es una invenció, una mentidassa desvergonyida des carabassot des republicans.—Pero ¿i lo de ses 500 persones desterrades i lo de ses 90 escoles layques tancades i ses 30 classes nocturnes aturades, que diu *El Ideal*, i lo des Mestres d'Escola desterrats a 300 kilometres de Barcelona? ¿Que hi ha de veren tot axò? Vegemho guiantmos sempre pe's claricies oficials, que consten en es Registres de ses oficines de s'Estat. Que moltíssims se desterraren ell meteis, no es gens duptós. Sabien es crims qu'havien comesos, i fogian com-e llebres de s'acció de sa Justicia cap a France. ¿N'era responsable es Govern d'En Maura des desterro qu'aqueys criminals s'imposaven a sí meteis? En via ninguna. Vegem idò quins desterrors decretá's Govern p'es fets criminals de sa *setmana trágica*. ¿Quants en decretá? ¿Esglayavuos! ¡aborronavuos! ¡175 desterrors! distribuïts d'aquesta manera:

tres llistes axó es:

Llista 1.ª, de 40 subjectes (25 francesos, 5 italians, 2 portuguesos, 3 sudamericans). *Professió* d'aqueys subjectes: 15 lladres, 9 apaches, axó es, matons, alcabots i amos de *dones perdudes*; 1 anarquista; i 15 perfandos, indocumentats, sense casa ni fogar ni inscrit a cap Consolat ni a cap altra banda. Tan apreciades havien d'esser aqueys... *cavallers*, que negú reclamá de que les haguessen fets buydar d'Espanya.

Llista 2.ª, de 67 subjectes, registrats a ses presons i llibres de Policia d'Espanya, d'aquesta manera: Lladres, 25; robadors de bosses, 2; carteristes, 9; robadors de rellotjes, 1; rater, 2; timadors, 3; robadors de gent descuyada, 7; prenidors, 2; santer, 1; pederastes, 2; perfandos, 13. **Total: 67.**

Llista 3.ª, de 68 subjectes, tots anarquistes, que figuraven com-e tals en es registres de Policia, 45 dels quals per bons al lots havien donat que fer an es Tribunals de Justicia.

Axò foren es desterrors que s'Autotidat decretá ab motiu des crims horribles de sa setmana trágica. ¿Que *El Ideal* diu que foren 500 es desterrats? ¿Com e-hu prova? ¿Bo está es paperot per provar res! ¡S'ho inventa i hu dona per cert, mentint com-e bon anticlerical!

Ara vejen lo de ses Escoles layques. Es Govern decretá sa clausura de ses escoles aont se sabia que s donava ensenyansa anarquista o anarquisant. I axò hu va fer fundat ab sa *Lley d'Orde Públic* vigent. Vengueren després reclamacions: i aquelles escoles que pogueren provar que no donaven ensenyansa anarquista, les dexaren obrir, Tant es axí que, com, caygut En Maura, arriba a Barcelona es Governador lliberal (Suarez-Inclán), estudiá ets expedients de tals escoles, i declará que de ses cent i més escoles tancades, n'hi havia *vuytanta* que havien funcionat sense cap autorisació. I ¿que va fer es Govern lliberal a favor d'aquelles escoles? Pujaren es Lliberals dia 21 d'octubre, i fins es primers dies de febrer no varen resoldre sa cosa. I ¿com

e-hu va resoldre es Govern d'En Morret? Declarant que ses escoles aont s'ensenyás res «contrari a sa Moral, a la Patria, i a ses lleys», i «tot lo, que atentava contra 'l Rey, la Patria s'exéreit i es dogma», queya bax des Codic Penal, «era ilegal» i penable, i que «ses escoles racionalistes d'En Ferrer», eren «ilegals», i que «les havien de perseguir, segons es Codic». De manera que 's Govern lliberal no autorisá que s'obrissen ses escoles que 's Govern conservador havia tancades, si no se posaven dins sa lley, si no's comprametien a no ensenyar res «contrari a sa Moral, a la Patria i a ses lleys». I com aquelles *escoles layques* de Barcelea no eren més que nius d'anarquistes, i tota sa seua ensenyansa no era altra cosa més qu'atacs i més atacs a sa Moral, a la Patria i a ses lleys, resultá comprovát que's Govern d'En Maura i En Lacierva tancant aquelles Escoles, no feran més que cumplir sa lley, no feran cap acte de tirania, sino estricta justicia.

Axò va esser sa feresta, sa cruel, sa seuvatje, s'horrorosa repressió d'En Maura i En Lacierva per lo de sa *Setmana trágica*.

V

Oyós, vergoyós aniversari

Si, aqueixa setmana es es según aniversari de sa criminal revolució republicana de Barcelona, Sabadell, Manresa, Granollers, Premiá de Mar, Mataró i Calonge, anomenada sa *Setmana trágica*. Va esser allo una revolució de criminals, incendiaris, lladres, assassins, arpillots, genetes, cans rabiosos, llops, tigres, panteres, i lleoparts; axò eren aquells republicans, socialistes i anarquistes que feren aquella revolució, que cometeren aquells enfilays de crims i atentats, infamies, ignominies i abominacions, qu'aborronaren totes ses persones honrades, esglayaren el mon, deshonoraren l'Espanya i tiraren dalt Barcelona una toca tan grossa i tan pudenta que Deu sap fins quant n'anirà soyada. Convé molt a sa gent de bé recordar sovint ets atentats i crims horrorosos d'aquella *Setmana*, per no perdre may de vista lo qu'es sa republica des nostros republicans i lo que'n porem esperar, per avorrir i abominar axí com pertoca s'obra criminal, sa bandera malfactora des republicans espanyols. Sí, tots es republicans n'están bruts, n'están soyats, en son responsables des crims i atentats de sa *Setmana trágica*, des robos, i incendis assassinats i profanacions de cadàvers que constituïren aquella revolució de bandetjats, malfactors, polissons, i noninguns. Sí, va esser sobra des republicans aquella revolució; pero de tots es republicans. Es qui no hi prengueren part materialment, maldement alguns tot d'una en protestaren, tots varen acabar per donarla per ben feta, duguent sa seua desvergonya fins a s'estrem de donarli's nom de *gloriosa*. Sí, axo son ses *glories* des republicans: robos, incendis assassinats, tota clase d'atentats i de crims contra Deu i el proisme. Sí, vetassi lo que va esser aqueixa *gloria* republicana de sa *setmana trágica*:

Edificis cremats: esglésies, 22; convents, 34; establiments benéfics, consagrats a fer bé an es pobres, 22; altres edificis oficials i particulars, 19. Total: 97.

Ministrres de Deu assassinars:

^a) *El P. Usó*, franciscà, Superior de la Residencia de St. Gervasi; en sortia, i sis homos l'investen i li desporen dotze tirs.—^b) *Germá de Licarion*, marista Director de ses, Escoles des Patronat Obrer de Poble Nou. Estava tancat ab sos altres. Germans E-hi va un desconegut, i lns diu que poren sortir ben descansat; surten, los desporen es revolucionaris i cau mort allà metex el G. Licarion; en feren un altre, que cau i fa 's mort, i axí salvá sa vida, creyentlo ja mort.—

^c) *El Dr. Ramon Riu*, Rector del Poble Nou. Ses turbes el perseguen a ell i an es seu Vicari; s'amaguen tots dos dins l'església, ses turbes e-hi peguen foc; i sospitant que'sson dins uns soterranis aont es fcc no les dexa estrar, se posen a desaparari per esveïllos. Ab sa fumassa es pobre Rector doná l'ánima a Deu, i, com el troben després, profanen es seu cadáver fenthi ses feynes demunt. Es Vicari, com-e'més jove qu'era, pogué resistir més i fogi a la mal' hora de la nit.—Des retgiron que se'n dugueren diferents sacerdots veyentse perseguits de mort p'es revolucionaris, s'en moriren una partida. Aquesta setmana passada se'n morí encara un d'axo dins un hospital de Barcelona, Mn. Ramón Prats, Vicari a-les-hores de St. Martí de Provensals.

Relligiosos ferits i maltractats: *El Germá Anacleit Mir*, de ses Escoles Cristianes; el *P. Pere Bergés* Missioner des Carrer Major de Gracia; el *P. Magí Ferrán*, des Convent de la *Traversera*; el *Germá Simó*, que a Masnou i a Premiá el despuyaren i l'atuparen, estirantli ses oreyes fins a ferleshi mal-bé; i li carregaren una creu feta de travesses de ferro-carril.—A Palamós i Calonge despuyaren dos Germans de la *Doctrina Cristiana*, i los passetjaren tot nus p'es carrers fentne befa.—Es frares des Convents, Residencies i Escoles de ses poblacions fora de Barcelea aont arriba sa *setmana trágica*, hagueren de fogir casi tots per salvar sa vida, alguns de devora Barcelona arribaren a peu a Vich, anant sempre per llocs desolats per que no'ls aglapissen es revolucionaris. A un Vicari de St. Juan de Gracia li feren bossins sa lloba i l'arrossegaren fins devant sa seua església per que vés com feya flamada. A un des Germans Maristes de St. Andreu del Palomar li travessaren es coll ab una bala.

Dones mortes: 2 monjes de la Divina Pastora; 2 veynades, Na Maria Roig i Bases i Na Maria Bonet, se moriren totes 4 des retgiró i trastorn de com los anaren a cremar es convent. També causaren se mort d'un altra monja: sa Germana Emerenciana.

Nins morts: Ricart Civi, de 5 anys; Jusep Perez, de 12; Carolina Muñoz de 7.

Nins ferits: 26 (no posam es noms perno allarpar massa).

Capellans perseguits de mort: A Mataró es revolucionaris passaren a

vots si havien de matar un des Rectors d'allà que 'l tenien detingut; ell e-hu sentia tot.

—A Barcelona durant sa *setmana vergonyosa* es capellans no porien dur es vestit sacerdotal p'es carrer, per que 's revolucionaris no feyen més desapararlos ab ses armes que tenien. Es seglars que no duyen barba, s'esperaven molt anant p'es carrer, per que les prenien per capellans des-fressats.

Monjes qu'hagueren de fogir des convent per no morirhi cremades: ^a) Ses Assuncionistes, servien malalts de franc. Es veynats les varen haver de treure pe'sa teulada, per que es revolucionaris calaren foc an es convent, sabent qu'elles e-hi eren de pins.—^b)

^b) Dues monjes des convent de les Cors també hi calaren foc es revolucionaris, sabent qu'aquelles dues mesquines e-hi eren dedins.—^c) Ses *Monjes des Convent de d'Arrepentides* «carrer d'Aragó». També hi calaren foc es revolucionaris sabent que ses monjes e-hi eren; s'hi serien cremades, si no hi va tan prest sa forsa pública.—^d) «Una monja de ses Concepcionistes, com ja hi havia mitj' hora que's convent feya flamada, tres senyors la varen treure de dins sa focateria, axí com pogueren.—^e) An es «Convent d'Adoratrius calaren foc» es revolucionaris, sabent que hi havia ses Monjes i 84 al'lots que s'hi educaven. Se salvaren per que l'lavó arribá sa tropa i pogueren a apagar sa focateria.—¿No es ver qu'eren molt... «humanitaris» aquells revolucionaris de Barcelona, i molt... cavallers ab aquelles senyores des convents? ¡I tenen se desvergonya 's republicans de dir qu'aquells revolucionaris respectaren ses vidas, ses persones, que tractaren monjes i frares ab totes ses atencions que com-e dones i homos merexien ¡Cal no les volien fer cap mal, no an aquelles monjes d'aqueys convents! ¡Només les volien cremar d'en-viu en-viu! ¡Ah assassins! ¡Ah cremadors de persones!

«Com va esser que no malaren mes gent an es convents i assils: Tot d'una es revolucionaris volgueren fer de persones considerades i de pes. Axí es que's presentaren a alguns convents a dir a ses monjes que sortissen, per que havien de cremar s'edifici; i fins s'oferiou a acompanyarles allà ont diguessen, i també n'hi hagué que les oferiou vestits seglars per no haver de cridar s'atenció ab sos hàbits relligiosos. Pero axò just va esser tot d'una; i l'lavó sobrevenien altres revolucionaris, que insultaven ses pobres monjes, tirantlos es mil impropieris i ses mil desvergonyes, ses mil indecencies, tractantlos pitjor que si fossen dones perdudes.—També hi hagué que molts de revolucionaris i revolucionaries s'estimaren més robar i omplirse ses butxeques i carregar tot lo que veyen que'ls agradava dins es convents que no anar a maltractar i a botxinetar ses pobres monjes. N'hi va haver de donotes i d'homonots que s'en aprofitaren bé d'aquells salts que pogueren pegar dins es Convents.

«¡Quina casta d'atencions tengu

ren es revolucionaris a ses monges! Si alguns Convents anaren a dir que sortissen, que hi havien de calar foc. ¡Is'oferien a acompanyarles i a dexar los roba! Quina finura «d'humanitarisme» i de cavallerositat, ¿no es ver? Però figurau vos que 's clericals, fent estols, mos presentàssem a cada casa anticlerical, i hi diguessim: «— Vos hem de pegar foc a sa casa; feys favor de sortir, i no vos estorbeu. Si voleu que us acompanyem allà aont heu de prendre redòs, si voleu fins i tot roba per mudarvos per que no vos coneguen, digauho, i sereu servits.— ¡Vaja! ¿que dirien es senyors anticlericals? Mos hi trobarien gens humanitaris, gens cavallers? ¿No mos tractarien tal volta de criminals, de canalles? ¿Ferlos a sebre que les volem cremar sa casa immediatament, i ferlos llavò sa bafa infame d'oforimos a acompanyarlos oferirlos roba per anare'n? ¡Idò axò feren aquells cavallers revolucionaris a ses monges: s'hi presentaren per cremarlos es convent, sa seua casa, tan seua, de ses monges, com may puga esser d'ets anticlericals sa casa qu'ells habiten! De manera qu'aquells «cavallers», ab totes ses seues bones formes no passaven d'uns criminals incendiariis, que duyen sa desvergonyia a s'estrem de presentarse a cases de pobres i indefenses senyores a dirlos, axò sí, ab bons modos que fogissen més que de presa perque les havien de cremar sa casa. ¿No es ver que hu eren i que hu eren una gent molt fina i molt humanitaria aquells revolucionaris, an-e qui tantes d'alabanses han tributades es seus confreres ets altres republicans, tan perduts, poques-venyonies i bandetjat com ells?»

Cadavers profanats. Ademés del cadaver des Rector des Poble Nou, en profanaren 35 de monges mortes d'estona. Les desenterraren ab s'escusa de veure si les havien mortes torturantes o martirisades o si dins ses tombes e-hi havia tresors. Eren monges mortes de ses *Magdalenes*, de ses *Jerónimes*, de ses *Caputxines des Gamp de Galvany*. Lesse'n varen dur anaqueils cadavers per carres i plasses este-manetjantlos tirantlos p'en-terra fentlos redolar; n'hi hagué que les posaren un puro a sa boca, altres que, aferrats ab aquelles momies, ballaven, i llavò les tiraven en-terra, i les hi dexaven, i les passaven per demunt. Axò feyen es tigres i ses panteres republicanes.

Violació de religioses. N'hi hagué casos. Per motiu bons de comprendre no's donen es noms de ses víctimes. Ja'ls-e saben ses seues families, i un poc massa. A Barcelona se citaven noms i armes d'aquelles pobres víctimes de sa luxuria revolucionaria. De tres monges joves se sap que les traçaren a un bordell per abusarne; les pobretes, agenoyades, demanaven que més tost les matassen. Axí les trobá es pare d'una d'elles, que les cercava com un desesperat. Es Fiscal de sa Causa d'En Ferrer va sostenir publicament que's revolucionaris havien violades monges dins es convents. Fins i tot es Defensor, d'En Ferrer, que no's demostrá gens clerical, confessá que's revolucionaris abusaren d'una religiosa. Se contaven una partida de casos de violació de pobres religioses.

Clarícies oficals de ses víctimes que ocasioná sa setmana trágica a Barcelona: De sa forsa-pública, 8 morts i 124 ferits; paisans, 100 morts i 856 ferits, que regonegué s'assistencia ofical. Es ferits foren molts més: fogieren i s'amogaren tots es qui pogueren per escaparse de sa Justicia. De morts també se considera que n'hi hagué més.

Destrossa de sa revolució an es fanals públics i an ets empedrats de Barcelona. Segons relació d'ets engineers

de s'Ajuntament, es mal que feren es revolucionaris en es fanals públics, puja a 54521 pessetes; i es mal que feren an ets empedrats, puja a 25028 pessetes.

Maig que va fer sa setmana trágica fora de Barcelona.

A Manresa: cremaren tres convents de monges, i mataren un honrat ciutadà que pertenyia an es *Sometent*.

A Granollers: cremaren es convent des Germans Menors Conventuals, i perseguiren Relligiosos que ab un estol d'al-lots de sa seua Escola anaven aperduats, fugint de ses moxonies des revolucionaris.

A St. Feliu de Guixols: calaren foc an es collegi des *Germans de la Doctrina Cristiana* i a l'església de St. Juan. Un jove, D. Josep Rodes i Valls, vegent que's foc an aquexa església anava a cremar es *Sacrari*, aont e-hi havia'l Santíssim, s'hi afica axí com pot, esfondra sa porteta des *Sacrari*, treu es cibori ab ses Formes consagra-des, i les se'n du a sa Rectoria. I ¿sabeu que feren es revolucionaris, com veren allò? Se tiraren demunt aquell senyor per ferlo bossins; ventura que 'ls-e pogué escapar.

A Calonge i Palamós: Calaren foc an es collegis que dits *Germans de sa Doctrina Cristiana* hi tenien; i en passetjaren dos de Germans tot nuus, com hem dit. Un d'aqueys se morí aviat de ses ferides i infamies que li feren.

A Sabadell: calaren foc a la grandiosa església de St. Feliu i a Ca-l'Ajuntament. Sabent que hi havia persones dedins; i n'assassinaren dues: un escriva i un esgotzi. Llvò arribá sa forsa-pública, i pogué aturar es foc.

Premiá de Mar: dia 29 de juliol, després d'esserhi estat En Ferrer i Guardia, cridant la gent a cremar esglésies i convents, es revolucionaris, ab armes que varen treure de Ca-s'Ajuntament, investiren es Convent des *Germans de la Doctrina Cristiana*. Gracies que sa forsa de Carabiners, prevent tal feta, e-hi comparegué i feu foc an es revolucionaris, qu'hagueren de recular. Es dia abans ja havien calat foc a un magatzem de s'Estació des carril, i tomada una part d'allá metex.

Axò va esser sa *Setmana trágica*, que's republicans tenen sa desvergonyia de anomenar *gloriosa*. Sí, axò son ses glories des republicans espanyols: robos, incendis, violencies, atentats, crims, assassinats, violacions de donzelles profanacions de cadavers, Convé recordarles totes aquexes barbaritats des repòblicans per fregarlosho p'es morros, per tirarloshe a sa cara com diuen qu'ells volen fer i que farien sa felicitat d'Espanya si entraven a governar. Lo que farien ells, serien barbaritats: no saben fer altra cosa.

VI

Ja hi anau errats!

Ets escriguedoretos des paperot republicá de Ciutat, per consolarse de sa derrota que se'n dugueren s'altre dia an ets *Hostalets d'En Cayelles* ab sa mort d'un tal Antoni Salvá, insulten el Rt. Sr. Vicari d'allá i neguen que sa Relligió sia vertaderament «Cristiana, Católica, Apostolica, Romana». I ¿que's funden per negarho? En res, i aquí está s'habilitat d'aqueys escriguedoretos, que diuen ses coses que les venen a sa boca, sense cap fonament, sense sabre'les. No hu saben es grans banastres que sa nostra Relligió es «Cristiana» perque la fundá *Cristo*. Jesús; es «Católica», que significa «universal» perque está es per tots ets homos de tots es sigles i está estesa per tota la terra; es «Apostólica» perque foren es dotze Apòstols, enviats del Bon Jesús, que la predica-

ren i la sembraren dins tots es pobles, dins totes ses nacions; i es «Romana» perque's Cap visible d'aquexa Relligió es el Papa, el Bisbe de tots els Bisbes, qu'ocupa la Seu de Roma, que St. Pere fundá per orde de Deu per que l'ocupas sempre es Cap de l'Església, es Successor de St. Pere en es Govern de l'Església Universal.— ¡Hala, escriguedoretos de *El Ideal!* ¡a veure si sou capaços tots quants sou de desferme'n cap d'aquestes teses meues! ¡Hala, investiu, nanells d'hostal!

Idò sí, aqueys belitres van morrotosos ferm perque aquell tal Antoni Salvá, qu'era molt republicá, com se posá mal i va conexer que's trobava a ses portes de la mort. va entrar en si metex i volgué ets ausillis de sa Relligió i entregá l'ànima a Deu com-e catòlic. Axò's veu que an es republicants les va esser una pedrada a s'os de sa cama, i ara tracten de desfigurarlo, negant que en realitat morís En Salvá catolicament. Perque era mort catòlic, el Rt. Sr. Vicari d'ets *Hostalets* va comandar de s'enterro, i feu llevar un signe masonic qu'anaven a enfocar an es baul. I cap des republicanots que hi assistien, va tenir reguinyols per resistir a ses ordes del Rt. Sr. Vicari. Ets metexos n'estaven posseits de sa veritat de sa mort cristiana de N'Antoni Salvá, al cel sia ell i tots los morts. Sobre tot, escriguedoretos de *El Ideal*, axí hu vejem de voltros! Vuy dir, Deu vos fassa la gracia de imitar N'Antoni Salvá, quant vos trobeu a ses portes de la mort! An aquellas hores ses coses se veuen ben diferents: de quant s'escruien paperots com es vostro. Sí, Deu vos fassa la gracia, a s'ora de sa vostra mort, d'obrir ets uys a sa veritat de sa nostra santa Fe «Cristiana, Católica, Apostolica, Romana». Estigau segurs de que an aquella hora veureu qu'En Revenjoli té raó. Deu fassa que hu vejeu, no pe'sa vostra condemnació, sino pe'sa vostra salvació! Amen!

VII

Aquestes monges!

Ja n'hi fan de sobres ses de Manacor que tenen costura, an es paper republicá de Ciutat. També li fan mal d'uys es «Miots» que diu ell, axò es, es «Lluisos». Está tot escandalisat perque Monges i Lluisos tenen molta de gent a ses seues escoles. Escoltau, germá, ¿i sa sobirania nacional? i ¿sa llibertat d'ensenyansa? No son perfectament senyors es pares i mares d'enviar es seus fíys i fíyes a s'escola i costura que le dona la gana? ¡Axò es lo que no volen arribar a entendre es lliberals de pan-fonteta.— En lo que no acaba d'estar ben enterat «*El Ideal*», es en lo que diu que ses Monges de Manacor «s'abstengueren de concorrer a sa festa escolar» de diumenje passat. Per dirho axí com va esser, havia de dir que ses Monges volien assistir an ets actes religiosos i literaris de tal festa; pero les digueren es qui'n comandaven, que o havien de concorrer a tot o a no res. Ses Monges estaven carregades de raó: ¿quines fey-nestenen elles a's dissapte avespre pe «*Sa-Bassa a's mig d'aquell*» truyer de músiques i divertiments, que diuen tan poc a ses monges com un joc de

pistoles a un Sant-Cristo? Llamentam ab tot sa nostra ánima que no s'hi fixassen ab axò ses digníssimes persones que manetjen sa festa.— En quant a s'escitació que fa's paper republicá an es poble de Manacor a llevar ses nines de ses costures de ses Monges, es perdre's temps. Es poble de Manacor té's seny suficiencia per donar a ses coses s'importancia que en reyalidad tenen. ¡Qualsevol cosa de messions posam an es paper republicá de Ciutat que ses Monges l'any qui vé tendran, poc sá poc llá, ses metexes nines a ses seues costures. No basten per llevarleshe tots es paperots republicans de Mallorca i fora-Mallorca.

VIII

No vos agrada? Preniu prim.

S'in-«*Justicia*» de dissapte passat sortí tota engronyada i esmussa perque a sa Festa Escolar e-hi havia tres actes religiosos. Trobava's paperot lerrouxista que no n'hi havia d'haver cap. Sa seua desgracia es que sa gent de Manacor, fins i tot molts de republicans, no pensen com ell: volen Relligió, i fan bé.— En Revenjoli envia sa més coral enhorobona an ets organiadors de sa Festa Escolar per haverhi posats aqueys tres actes religiosos. El Bon Jesús prou que n'ha d'estar content; i es natural que val més fer content el Bon Jesús qu'es paperot lerrouxista, més mentider que ses mentides.— ¡Pobre paperot! ¡haverse de passar el temps pegant an es seus metexs correlligionaris, que tantes de vegades anomená «amics» seus i models de republicanisme! De qui's veu que la du fort es d'En Miquel Febrer, es Retgidor republicá i President de sa Junta Republicana, oposada a sa d'En J. Moya; i també hi ha una partida d'esquixotades per Mestre Bartomeu Nadal «*Guixó*», de sa Junta de sa festa Escolar. ¿Per que pega s'in-«*Justicia* an aqueys dos republicans? Perque un com-e Retgidor va a ses processons i s'altre autorisá que hi hagués tres actes religiosos a sa Festa de ses Escoles. Ido En Revenjoli felicitá ab tot es seu cor es Retjidor Febrer i Mestre «*Guixó*» p'es bon sentit que demostren tenir ab axò que s'in-«*Justicia*» los censura. ¡Que mos agradaria de molt que's republicans en totes ses coses de Relligió obrassen axí com obren En Febrer i Mestre «*Guixó*» ab ab axò qu'acabam de dir. Si fossen com aqueys, En Revenjoli no les diria tants de «nomots ni les donaria tant de ventim an es republicans. Es republicans que just son republicans ab so bon sentit de sa paraula, que no son anticlericals, may li han fet mal d' uys an En Revenjoli.

IX

S'«Animalot pudent».

Sortí dissapte mostiyot i axut. No-més posa unes quantes insolencies i grosseries contra En Revenjoli, LA AURORA, «*Correo de Mallorca* i es Director de «*Ca-Nostra*», es nostro simpatic i valent confrare quinzenal d'Inca. No hu ha pogutpair s'«*Animalot pudent*» que sa gent de bé, de cara i uys d'In-ca, se sien posats an es costat des Director de «*Ca-Nostra*» contra s' indecencia is'immoralidat, perlesquals treu cara s'«*Animalot pudent*», com «*Animalot*» qu'esper essencia i potencia.

DE TOTES ERBES

Secció local

La calor que fa per assí, es una cosa de no dir. ¡Pobre gent qu'ha de fer feyna an es sol, si no hi ha embat! Per so-fregirse, va de primera.

Sa festa Escolar va anar en popa, gra-

cies a Deu. E-hi hagué molta d'animació i sa gent menuda anava a l'apre.

Seria estat es gust deses Monges que fan Costura, per anar just an ets actes religiosos i literaris de tal Festa. Ets altres actes, encara que no dolents ni molt manco, no acaben d'esser apropiats per monges. Ses monges an es Convent, a

